

Dubbelinterview

Philippe Paquay & Jan Deduytsche.

Leven met dezelfde bezorgdheid

Tatjana Van Driessche

foto: University of Exeter

Demos tafelde met twee mannen, de ene geworteld in de sportsector, de andere verankerd in de jeugdsector of, meer specifiek, de jeugdwelzijnssector. Philippe Paquay is sinds februari 2014 administrateur-generaal van Bloso, het toekomstige agentschap Sport Vlaanderen. In 2016 fusioneert de afdeling Sport van het departement CJSM immers met Bloso. Jan Deduytsche is coördinator van Uit De Marge vzw, het steunpunt voor jeugdwerk en jeugdwerkbeleid met kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties. Beiden ontmoetten elkaar voor de eerste keer. We gingen samen op zoek naar raakpunten binnen twee sectoren, naar gedeelde uitdagingen en naar vernieuwde inzichten.

Demos: Bloso is bij jong en oud gekend in Vlaanderen, door de Gordel (nu het Gordelfestival), de Bloso-centra en haar sportkampen, of door campagnes zoals 'Als het kriebelt, moet je sporten'. Uit De Marge is minder gekend bij het grote publiek, maar een bijzonder belangrijke partner in het jeugdwerk als het gaat om kansengroepen. Waar liggen de roots van Uit De Marge en op welke terreinen opereren jullie?

Jan Deduytsche: Uit De Marge is op heden erkend als landelijk jeugdwerk, maar is eigenlijk opgericht in de jaren 80 door lokale jeugdwerkingen die toen nog rechtstreeks erkend, gesubsidieerd en geïnspecteerd werden door de Vlaamse overheid. Uit De Marge was als koepelorganisatie een belangenbehartiger naar de Vlaamse overheid. De sector bestond toen voornamelijk uit werkingen maatschappelijk kwetsbare jeugd (WMKJ),

een term die nog steeds courant gehanteerd wordt. Er is een grote diversiteit aan lokale werkingen, maar dit is een benaming waar iedereen zich achter schaart. Een recente ontwikkeling in de sector zijn de fusies van kleinere jeugdwerkingen tot grotere organisaties in centrumsteden, bijvoorbeeld Gigos in Genk, Jong in Gent, Kras jeugdwerk in Antwerpen... Daarnaast evolueerden enkele zelforganisaties tot gevestigde jeugdwerkingen. De laatste vijftien jaar zie je, vooral op plaatsen waar er niet veel is, dat ook een CAW of samenlevingsopbouw het initiatief neemt om een jongerenwerking op te richten: bijvoorbeeld jongerenwerking 't Salon binnen CAW Brugge. De jongste telg in deze familie zijn verenigingen waar armen het woord nemen, waar jongeren zelf het heft in handen nemen. Zo krijg je een groot amalgaam van werkingen die zich tot onze achterban rekenen, vooral op basis van de doelgroep waarmee ze werken en de filosofie van waaruit er gewerkt wordt. De decentralisatie begin de jaren 90 was een periode vol uitdagingen voor Uit De Marge. De lokale overheden subsidieerden en stuurden de jeugdwerking aan, in plaats van de Vlaamse overheid. Als koepelorganisatie moesten we zoeken naar een andere positie. Vandaag zetten we in op vorming en training van jongeren en jeugdwerkers en besteden we ook aandacht aan het beleid met en voor deze doelgroep in kleinere steden en gemeenten. We proberen een lokaal jeugd(welzijns)beleid te stimuleren. In samenwerking met Cera zetten we in op onderzoek. In 2013 brachten we met Cera en Dēmos de onderzoekspublicatie 'Wij sporten mee' uit.¹ Met beperkte middelen stimuleren we onderzoeksinstituten van universiteiten om ook over en met deze doelgroep onderzoek te doen.

Dēmos: Hoe garanderen jullie de inzet van lokale besturen voor deze doelgroep? Welke engagementen worden er genomen?

Deduytsche: Wij streven ernaar dat een

lokaal aanbod structureel verankerd wordt. Soms wordt een werking maatschappelijk kwetsbare jeugd opgezet vanuit een lokaal bestuur in het kader van preventiebeleid. Het blijft echter belangrijk om in te zetten op een lokale jeugdwerking, ook wanneer er geen 'problemen' meer worden gesignaleerd. In een aantal gemeenten werken we met het lokaal bestuur samen door een basiswerker in te zetten, die vindplaatsgericht werkt en een netwerk met lokale diensten (politie, OCMW...) uitbouwt. Zo'n jeugdwelzijnswerker of jeugdopbouwwerker betreft jongeren, om hun vragen en noden bespreekbaar te maken en hun perspectief in de dialoog te brengen. Lokale besturen kunnen ook een beroep doen op Uit De Marge voor terreinonderzoek en beleidsadvies, om zo een beleid en praktijk met en voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren te ontwikkelen en uit te bouwen.

Philippe Paquay: En hoe zijn de relaties met de lokale sportdiensten?

Deduytsche: De samenwerking van een jeugdopbouwwerker of jeugdwelzijnswerker met de sportdienst verschilt naargelang de gemeente. De samenwerking uit zich voornamelijk vooral in termen van beschikbaarheid van infrastructuur, of rond bepaalde initiaties. Maar er zijn verschillende inspirerende voorbeelden. In Izegem wilde een aantal jongeren aan *free running* doen. Onder begeleiding van de jeugdwelzijnswerker en in samenwerking met de sportdienst is een lokaal initiatief gegroeid waar jongeren elkaar trainen, en waaraan ondertussen ook de medewerker van de sportdienst meedoet. In grotere steden bereiken jeugd- en sportdiensten deze doelgroep vaak door middel van buurtsportprojecten. In Gent werken de sportdienst en vzw Jong samen om jongeren op te leiden tot buurtsportwerkers en een aanbod te realiseren. In Kortrijk is er een vergelijkbare samenwerking tussen het OCMW en de jeugdwerking AJKO.

foto: Foxhusky

Dēmos: De samenwerking met een sportdienst hangt grotendeels af van in welke mate sportdiensten reeds samenwerken met andere diensten. Ze is met andere woorden afhankelijk van hoe geïsoleerd hun werking wel of niet is.

Paquay: De voorgeschiedenis van de huidige sportdiensten is daar niet onbelangrijk in. In de jaren 70 kregen sportdiensten subsidies die specifiek gericht waren op de bouw van sportinfrastructuur, want er was te weinig sportinfrastructuur. Daarna werden ze gesubsidieerd om een professionele sportdienst op te zetten. De huidige filosofie die we hanteren is er een van ondersteuning: kwaliteitsverbetering van de clubwerking, verbreding van het aanbod en verhoging van de kwaliteit van de jeugdsportbegeleiding. Sport was altijd het kleine broertje van cultuur. We moesten in die tijd erg opboksen tegen die andere sector. De aanstelling

van een of meerdere sportgekwalficeerde sportfunctionarissen – afhankelijk van het inwonersaantal – werd als voorwaarde tot subsidiëring gesteld. In 1995 hebben we samen met ISB gepleit voor autonome sportdiensten. Ook het hebben van een sportbeleidsplan, net zoals dat voor cultuur en jeugd ook gebeurde, werd verplicht opgenomen in het decreet. We komen dus uit een periode waarin autonome sportdiensten met sportgekwalficeerde medewerkers de focus vooral legden op sport om de sport, met als uiteindelijke doel zo veel mogelijk mensen aan het sporten te krijgen.

De huidige filosofie die we hanteren is er een van ondersteuning.

Anno 2015 worden steeds vaker vrijetijdsdiensten – cultuur, jeugd, sport – opgericht. Aan de ene kant zijn we erg tevreden dat de schotten tussen diensten neergehaald

worden, want dat biedt immers heel wat opportuniteiten tot samenwerking en het bundelen van krachten. Aan de andere kant hebben we nog steeds het Calimero-gevoel. Sport wordt nog te vaak als een luxeproduct aanzien, en zeker in budgettaire moeilijke tijden wordt daar het eerst op bespaard. We voelen aan dat dit verandert in de geesten, maar we behoeden ons ervoor dat de middelen oorspronkelijk bedoeld voor sport niet meer in sport zullen geïnvesteerd worden.

Deduytsche: Binnen het jeugd welzijnswerk leven dezelfde bezorgdheden: wat gaan lokale besturen doen als die stok achter de deur verdwijnt? De Vlaamse overheid voorziet voor het lokaal jeugd beleid 21 miljoen euro. Daar wordt nu 10% op bespaard. In totaal besteden lokale besturen 160 miljoen aan jeugd beleid. De middelen van de Vlaamse overheid hebben als een hefboom gediend. Het lokaal jeugd beleidsplan is al afgeschaft in 2012. In de meerjarenplannen vind je bij sommige gemeenten jeugd beleid terug, maar bij andere is het zoeken naar een speld in een hooiberg. Dan kan je de vraag stellen of er nog beleid wordt gemaakt, en of het al dan niet opgenomen wordt als prioritair beleid. VVSG heeft uitgerekend dat een vijfde van de lokale besturen tegen het einde van de legislatuur geen *break-even* haalt. We leven met dezelfde bezorgdheid dat in de toekomst, wanneer het water die gemeenten aan de lippen staat, de middelen niet meer besteed zullen worden aan jeugd.

foto: Mohamed Mocrro

Binnen Bloso maken we een cultuuromslag: minder regels, meer vertrouwen geven aan lokale besturen.

Paquay: De middelen die wij investeren in het lokaal sportbeleid – 19 miljoen euro – overtreffen die van jeugd niet. Lokale besturen investeren zelf ook, dat wordt door de sector zelf geraamd op ongeveer 210 miljoen. Sport heeft natuurlijk een hoge kostprijs door de nood aan infrastructuur. We zitten met de feitelijke situatie dat er heel veel gebouwd is in de jaren 70, en die accommodaties zijn nu toe aan ernstige renovatie. Wij vermoeden dat de meeste middelen dan ook in die renovatieprojecten zullen worden geïnvesteerd.

Dēmos: Ik hoor bij beiden bezorgdheid over het wegvallen van geoormerkte middelen. Zal dit ook zijn effect hebben op de sociale aspecten van het lokale sport- en jeugd beleid?

Paquay: Het sociaal weefsel met 19.000 sportclubs zal niet in de kou komen te staan. Wat betreft de beleidsprioriteiten voor het lokale sportbeleid die wij vooropstelden via het decreet Lokaal sportbeleid, en waar de vierde prioriteit zich heel specifiek richtte op kansengroepen, die vallen per 1 januari 2016 weg. Binnen Bloso maken we een cultuuromslag mee: minder regels vanuit de Vlaamse overheid, meer vertrouwen geven aan de lokale besturen en de lokale autonomie van steden en gemeenten erkennen. Wij hadden in het verleden een moeilijkere relatie met gemeentebesturen, omdat we als een controlerende, zeer strikte overheid werden aanzien. Maar we streefden naar kwaliteit en naar lokale samenwerking, naar sociale correctie en naar professionalisering van clubs... Dat zijn allemaal valabele doelstellingen die te verdedigen zijn. Er was een heel duidelijke filosofie vooropgesteld.

Deduytsche: Een eerste evaluatie van het planlastendecreet toonde volgens mij aan dat Vlaanderen tevreden kon zijn met de nieuwe sectorale regelgeving jeugd en de beleidsprioriteiten jeugd die geformuleerd waren. Ik verwijs naar onderzoek van Poppe, De Rynck en Wayenberg (2013) over de implementatie van het planlastendecreet.² Het is wel zeer snel dat die decreten twee jaar later worden afgeschaft. Mijns inziens was de autonomie van de lokale besturen binnen de toenmalige sectorale decreten al vrij groot.

Paquay: Wij waren wel de enigen, in vergelijking met jeugd en cultuur, die bestedingspercentages per beleidsprioriteit oplegden. Dat had zijn reden: het geld moest gedraïneerd worden naar lokale sportclubs om de band tussen sportclubs en het lokale beleid te versterken. Als je bijvoorbeeld geen bestedingspercentage oplegde voor beleidsprioriteit 4³, was de kans allicht groter dat minder gemeenten hierop zouden intekenen. Ik vraag me af wat de toekomst zal brengen. Gemeenten zullen zelf bepalen waarvoor ze hun middelen inzetten. Ook wij moeten die oefening maken: waarop zullen we inzetten, welke ondersteuning kunnen we bieden en hoe kunnen gemeenten op ons aanbod intekenen? We zullen vooral moeten inzetten op kleine en middelgrote gemeenten, want de grote centrumsteden hebben al veel kennis in huis. Het wordt een totaal andere manier van werken, en ja, ik ben bezorgd omtrent de middelen voor sport, en in het bijzonder voor de acties en de focus op kansengroepen.

Deduytsche: Vroeger had je een beter zicht op wat lokale overheden deden en wat het opleverde door de verantwoording aan de Vlaamse overheid. Nu zal dit specifiek onderzoek vergen.

Paquay: We hebben nood aan een duidelijke monitoring, maar die moet wel stroken met de planlastvermindering.

Deduytsche: Voor jeugd gaan we nooit 308 gemeenten kunnen monitoren: het voorstel leeft om een steekproef te doen. Dat is goed, maar om echt goed te weten waar het beleid naartoe gaat, heb je meer nodig dan een steekproef.

Demos: Laten we het eens positief bekijken: liggen er ook kansen? Zou door het wegvallen van de geormerkte middelen voor bepaalde steden die sowieso al heel sterk inzetten op het sociaal-sportieve de combinatie jeugd-sport-welzijn nog meer de ruimte krijgen?

Paquay: Het decreet hield geen belemmeringen in, maar was vooral richtinggevend.

De essentie is dat er met een doelgroep wordt gewerkt die anders moeilijk wordt bereikt. Wie het subsidieert, is dan niet eens zo belangrijk.

Deduytsche: Het budget was reeds beschikbaar en de gemeente kon het naar eigen inzicht besteden. De vrijetijdsdiensten bieden kansen, maar er zijn ook valkuilen. Als de muren tussen jeugd, cultuur en sport worden verlaagd, dan dienen er zich mogelijkheden aan om op het terrein als één dienst te ageren en reageren. Een voorbeeld: de Brussels Boxing Academy is ontstaan uit Buurtsport Brussel en uitgegroeid tot een zelfstandige sportclub. Ze werd ook gesubsidieerd als jeugdwerk. Het is zoeken naar het meest geschikte reglement voor een initiatief als de Boxing Academy. Dan zie je dat er in de praktijk vaak geen muurtjes tussen jeugd en sport zijn. Het is belangrijk dat een vrijetijdsdienst open naar zo'n initiatief kan kijken. De essentie is dat er met een doelgroep wordt gewerkt die anders moeilijk wordt bereikt. Wie het subsidieert, is dan niet eens zo belangrijk. Daarvoor heb je evenwel het wegvallen van de beleidsprioriteiten niet nodig. Dat kon mijns inziens ook met die prioriteiten. De cultuur van het

lokale bestuur is mogelijk belangrijker dan de structuur. Ik kan me evengoed vrijetijdsdiensten voorstellen die nieuwe muren optrekken.

Paquay: Het is onze taak om *good practices* te herkennen en te verspreiden. We werken met voorbeeldmodellen die we kunnen transponeren naar andere gemeenten. Als wij iets rond sociale correctie willen doen, dan is het aan ons om de juiste partners rond tafel te brengen en samen te bekijken hoe en of men het kan en wil aanpakken. In Nederland is men al veel langer bezig rond transversale samenwerking. Ze hebben 2000 verenigingsondersteuners voor sport, jeugd en cultuur die maatschappelijke problemen samen aanpakken door juist die muurtjes af te breken. Ze bekijken het probleem of de uitdaging vanuit diverse invalshoeken. Wij hebben die benadering nog niet. We hebben nu vooral stevige sportdiensten. Door de besparingen worden middelen best gebundeld, maar de inzet zal 308 keer verschillen. Op Vlaams niveau kunnen we stimulansen blijven bieden. Er zijn al veel individuele projecten rond kansengroepen gegenereerd vanuit de Vlaamse overheid. Vandaag is de tijd rijp om een beleidsvisie te omschrijven rond sport als middel, als

hefboom om andere maatschappelijke doelen te bereiken. Hoe gaan we inzetten op doelgroepen? Hoe kunnen we dit structureel doen? Binnen de strategische structuren Armoede en Interculturaliteit zijn we op de goede weg. Naast eigen kennisopbouw moeten we ook meer partners van buiten de sportsector betrekken. Met die verschillende partners moeten we nagaan wat nu precies goede praktijkvoorbeelden zijn, ze evalueren en ze als voorbeeldmodel of product plaatsen.

Deduytsche: Lerende netwerken, studiedagen... dat zijn een paar manieren om kennis te laten doorsijpelen.

Paquay: Als ik Vlaanderen vergelijk met Nederland, hebben we nog een hele weg af te leggen. Vlaanderen telt met moeite 32 Follo-leerkrachten⁴ waarmee we nog maar de brug willen leggen tussen school, lokaal sportbeleid en club. We willen meer sociale componenten implementeren: rond de brede school, rond de brede sportclub.

Deduytsche: Ik stel vast dat wij in het jeugdwerk en sociaal-cultureel volwassenenwerk ook verenigingsondersteuners hebben. Bijvoorbeeld jeugdwerkers of buurtwerkers

die samenwerken met lokale verenigingen, waaronder sportclubs. Maar ze worden niet vanuit één beleidsvisie aangestuurd. Ik herinner mij uit het onderzoek 'Wij sporten mee' dat sportclubs die wél deze doelgroep bereiken, nood hebben aan mensen op het terrein die hen steunen, die mee nadenken over bepaalde concrete uitdagingen. Ik stel vast dat dergelijke verenigingen te vaak tussen wal en schip vallen. Het is geen vereniging waar armen het woord nemen, maar ook geen doorsnee sportclub. Wie moet die vereniging ondersteunen? Die clubs weten vaak niet waar ze terecht kunnen met die specifieke vragen. Ondanks wellicht een grote bereidheid bij sportdiensten en federaties, is de ondersteuning te weinig afgestemd op die clubs. We zijn het gewoon om te denken in labels en houden ons daar vaak aan vast. De expertise is vaak versnipperd, en vinden we niet altijd binnen de sportsector.

Paquay: De sportfederaties, bijvoorbeeld, voelen de besparingsronde in hun werking. Het is puzzelen om in te zetten op wat ze aanzien als hun basiswerking, namelijk 'sport als doel'. We proberen hier een antwoord op te bieden door versnippering tegen te gaan en middelen doelgerichter in te zetten. We streven naar federaties en sportclubs met een totaalaanbod, naar sportorganisaties die met andere woorden een aanbod hebben voor jong tot oud, van recreatief niveau tot competitie, van A tot Z. De combinatie sport/kansengroepen blijft een moeilijke combinatie, ook voor federaties. Ik stel vast dat dit vaak onderaan de lijst komt. De vraag blijft hoe we dit meer op de agenda kunnen krijgen.

Dēmos: Clubs die hun maatschappelijke rol sterk opnemen, vinden minder snel aansluiting bij een federatie. Ze zien niet onmiddellijk de meerwaarde, waardoor federaties het gevoel krijgen: ik moet hier niet op inzetten. Vragen van de clubs raken niet

tot bij de federaties, maar komen eerder bij andere organisaties terecht, vaak omdat het gaat om nood aan een ander soort expertise. Ergens is er dus een missing link tussen die clubs en hun sportfederatie die heel erg geïntereerd is op de sporttechnische aspecten.

Vandaag is de tijd rijp om een beleidsvisie te omschrijven rond sport als middel.

Deduytsche: Uit eigen ervaring in een sportclub stel ik vast dat sportfederaties te weinig expliciteren dat een sportclub ook een vereniging is. Clubs zijn een plek waar mensen *samen* sporten, ook al gaat dat over een individuele sport. De aandacht voor het verenigingselement van een club blijft bij federaties vaak een mager beestje.

Paquay: Wij krijgen soms het verwijt dat we te veel inzetten op onze 19.000 erkende sportclubs met hun 1.400.000 aangesloten leden. Wij ondervinden dat het sociale karakter van een club een van de redenen is waarom mensen gaan sporten. De ondersteuning van de sportclubs blijft onze corebusiness, maar we verleggen een deel van onze accenten naar het niet- of anders georganiseerd sporten en gaan dit meer en meer promoten. In de sportsector is een tweespalt gegroeid tussen unisportfederatie en recreatieve federaties. Binnen de unisportfederaties wordt de nadruk gelegd op sport om de sport, sport als doel. De recreatieve federaties zijn ontstaan als tegenbeweging, tegen de beperkte aandacht voor het louter recreatieve sporten. Net door fusies van federaties te stimuleren, willen we sterke organisaties bekomen die aandacht hebben voor competitie en recreatie, voor jong en oud. Zodra dit gerealiseerd is, kunnen we vanuit Bloso nog meer onze pijlen richten op de sociale rol van sport. Momenteel ontwikkelen Bloso en VSF een Dynamo-brochure over de sociale rol van de sportclub. Ik denk dat

een federatie er zich goed van bewust moet zijn dat het sociale aspect van sport net de sterkte is, zowel binnen de meer op competitie en/of recreatie gerichte sportclubs, als binnen sterk sociaal georiënteerde clubs. De aandacht voor de maatschappelijke rol van de sportclub moet verder groeien. Je kan dit niet opleggen aan clubs die daar geen interesse voor hebben, maar er zijn voldoende clubs die daar willen en kunnen op inspelen. Ook federaties moeten hen daarin (kunnen) ondersteunen.

Deduytsche: Een groep mensen die samen een sport beoefenen die ze graag doen, dat is de ruggengraat van die club. De maatschappelijke kracht van een club is het samenbrengen van mensen, maar ook de potentie als leeromgeving. Hoe ga je met elkaar om, hoe bouw je relaties op, hoe kom je tot besluitvorming met een groep mensen? Onderzoek van Putnam (1993), een Amerikaanse socioloog die het verenigingsleven in Italië en Amerika onder de loep nam, toont aan dat verenigingen als leeromgeving heel erg belangrijk zijn voor een samenleving. Ook met maatschappelijk kwetsbare doelgroepen, kan sport – zoals voetbal of gevechtssport – een hefboom zijn om jongeren op de been te krijgen, waarbij ze zich volledig kunnen geven. Jongeren die schief bekeken worden op school kunnen openbloeien in een andere context, waar hun zelfvertrouwen kan groeien en waar ze een positieve identiteit kunnen opbouwen. Ik denk dat ook sportclubs daar heel goed voor geschikt zijn, wel wetende dat niet elke sportclub de draagkracht heeft om plots met een andere doelgroep te werken. Het onderzoek ‘Wij sporten mee’ bevestigt dat ook. Ik kom heel veel goede voorbeelden op het terrein tegen, maar ik denk dat men zich nog te weinig bewust is van die potentie bij de clubs én bij de kinderen en jongeren. Het is interessant om te gaan bekijken: hoe geef je dat in de praktijk vorm?

Demos: Hoe kan Bloso hier voor een stuk aan tegemoetkomen? Hoe kneedbaar zijn sportpraktijken?

De aandacht voor de maatschappelijke rol van de sportclub moet verder groeien.

Paquay: De voorbeelden van zelfreflectie en competentie opbouwen steunen we volledig. Momenteel wordt er ook een traject opgezet rond tewerkstelling en competentie-ontwikkeling in clubs. In de nieuwe sensibiliseringscampagne, voorzien voor 2016, trekken we het breder open. Er zal aandacht zijn voor het belang van sport zowel in als buiten sportclubverband. Het finale doel van Bloso is zo veel mogelijk mensen aan het sporten en bewegen te krijgen in zo kwaliteitsvol mogelijke omstandigheden. Dat is onze missie. In de sensibiliseringscampagne, die gericht zal zijn op specifieke doelgroepen, zullen we dan ook sterk inzetten op de wel 1001 motivaties die aan de basis liggen om te (starten met) sporten. Tegelijkertijd wordt Bloso vanuit verschillende andere sectoren – zoals bijvoorbeeld vanuit toerisme, werk, welzijn en gezondheid maar ook vanuit de bijzondere jeugdzorg – gevraagd om samen te werken. Ik vind dat positief, maar ondertussen moeten we ook waken over onze kerntaak en moeten we met minder geld meer doen.

Deduytsche: Je moet ook waakzaam zijn dat de essentie niet verloren gaat. Dat is inderdaad het ondersteunen van die sportclubs en het mogelijk maken van sport zelf. Want als sport zelf er niet meer is, dan verlies je het bindmiddel waarvoor die mensen op een bepaalde plaats op een bepaalde avond willen samenkomen.

Demos: De WMKJ's zijn vaak een broedplaats voor sportclubs zelf, er zijn heel wat voorbeelden. Jan, heb jij het gevoel dat die

foto: Gemeente Destelbergen

clubs gemakkelijk de aansluiting met de sportsector vinden?

Deduytsche: Als ik terugkijk naar het verhaal van het zaalvoetbal in het jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare groepen, dan heeft dat vaak te maken met ‘waar voel ik me thuis’. In de klassieke veldvoetbalclubs werkte dat niet altijd voor die jongeren. De verwachtingen lagen daar voor een stuk anders. Het starten van een eigen ploegje binnen het jeugdwerk hield in dat we een context creëerden waarin die gasten zich thuis voelden. Met ploegsporten ga je snel in competitieverband treden, heb ik ervaren. Dat is een interessant experiment, omdat je terug met die ‘andere’ geconfronteerd wordt in wedstrijden. Daarbij is mij altijd opgevallen dat hoe hoger de reeksen

waarin we gingen spelen met die zaalvoetbalploegen, hoe meer respect we kregen van tegenstanders. De jongeren werden plots beoordeeld op hun kunde als speler en niet meer op hun herkomst – wat confronterend was voor zowel de jongeren als de begeleiders. Je hebt als jeugdtrainer iemand nodig die de juiste snaren raakt bij de jongeren. Vanuit de jeugdwerking konden we vaak een beroep doen op jeugdwerkers met pedagogische bagage én die geïnteresseerd waren in sport.

Het is duidelijk dat bepaalde sportactiviteiten die minder eisen stellen qua infrastructuur en materiaal goed passen in het kader van vrijetijdsbesteding binnen de WMKJ, of wanneer er *outreaching* wordt gewerkt in parken en op pleinen. Die sporten dragen

bij tot een gestructureerd aanbod dat vaak aansluit bij de leefwereld van de kinderen en jongeren. Tegelijkertijd kan er een brug worden geslagen naar sportclubs. Je ziet dat dit kan bijdragen tot belangrijke veranderingen bij clubs in grotere steden. De diversiteit in de club neemt toe, maar ook de diversiteit aan clubs.

De diversiteit in de club neemt toe, maar ook de diversiteit aan clubs.

Paquay: Als je kijkt naar de diversiteit binnen onze nationale voetbalploeg: die straalt positief af. Onze topsporters, bijvoorbeeld in taekwondo, halen hopelijk een medaille in Rio. Zij hebben andere roots, en hopelijk kijken veel jongeren naar hen op. Die rolmodellen zijn belangrijk. Het is een positieve evolutie dat topsporters in ons land gekenmerkt worden door een grote diversiteit. Elk jaar leiden wij 6.000 trainers kwaliteitsvol op, vanuit de filosofie dat het heel belangrijk is dat sport op de juiste manier wordt aangeleerd. De helft van alle mensen die aan het sporten zijn, doet dat zonder gekwalificeerde lesgever in de buurt. Dat wil zeggen dat er nog een hele weg te gaan is. Ook bij die 6.500 opgeleide trainers per jaar is er een grote *drop-out* waar te nemen. Zo veel mogelijk mensen op een kwalitatieve manier laten sporten blijft voor ons van fundamenteel belang.

In het opleidingsaanbod van de Vlaamse Trainersschool (VTS) wordt continu geïnvesteerd in het pedagogische luik. De opleiding Aspirant-Initiator werd opgezet om een betere doorstroom te krijgen naar de opleiding Initiator, het niveau waarop de VTS vooral de nadruk legt. De opleiding Aspirant-Initiator vangt soms kritiek, terwijl we net die tussenstappen noodzakelijk vinden en we hiermee diverse en ook nieuwe doelgroepen bereiken. Ook het sociale aspect verdient zowel in de basisopleiding

als in de specifieke opleiding de nodige aandacht. We kunnen hierin nog vooruitgang boeken.

Ik denk dat we daar twee mogelijkheden hebben. Enerzijds binnen VTS Plus, bij-scholingen die we willen geven aan de bestaande gekwalificeerde trainers. Ik denk dat we daar specifiek kunnen inzetten op modules in partnerschap met VSF, met Uit De Marge. Dit moeten we structureel doen: modules aanreiken aan degenen die interesse hebben en hier dieper op in willen gaan. Er zijn momenteel in de opleiding fiches per specifieke doelgroep voorzien, maar de opleiding gaat verder dan een informatieve fiche, een praktische opdracht die we moeten opnemen. Om die doorstromingsgraad van mensen uit kansengroepen te verwezenlijken, hebben we drie proefprojecten in samenwerking met buurtsport Antwerpen. Er is een aangepaste opleiding voor laaggeschoolden, voor wie het algemene gedeelte de grootste struikelblok is. Er is ook een initiatoropleiding op maat: meer lessen, meer praktijkoefeningen en een mondeling examen, kleinere lesgroepen en langer gespreid in de tijd. Deze projecten kennen succes, de cijfers liegen er niet om.

Demos: Dezelfde vraag leeft in Gent. De nood is inderdaad hoog. Zal de aangepaste opleiding voor laaggeschoolden effectief uitgerold worden?

Paquay: Deze projecten verder uitrollen in andere grootsteden is een mogelijkheid voor VTS om de doorstroming te vergemakkelijken. De vraag moet gesteld worden in de bestaande overlegorganen. Als de vraag leeft en het doelpubliek er is, dan moeten we dat doen.

Demos: Dit was een proefproject in samenwerking met lokale actoren. Naar Vlaamse uitrol toe denk ik dat Uit De Marge daar een zeer sterke partner in zou zijn.

Deduytsche: Binnen veel lokale jeugdwerkingen, of die nu inzetten op sport of niet, zijn mijns inziens jongeren aanwezig die daar interesse in hebben, maar die vaak een afstand ervaren tot dergelijke opleidingen. Niet alleen omwille van een andere leefwereld, maar ook op praktisch vlak. Sommige jongeren hebben geen ervaring met buiten hun wijk komen. Als je dergelijke opleidingen dichterbij hen kan organiseren, dan heb je sowieso een drempel weggewerkt.

Dēmos: Ook buurtsport heeft een sterke link met WMKJ's. Hoe fel kleurt het jeugd-welzijnswerk buurtsport? Is er een vereenzelviging van buurtsport en het jeugd-welzijnswerk?

Deduytsche: Ik denk dat we het punt gekomen zijn waar we moeten opletten: ofwel ga je buurtsport puur definiëren als de buurtsportprojecten en -initiatieven, ofwel ga je het concept van buurtsport dieper bekijken. Als je het voorbeeld van de Brussels Boxing Academy neemt, een sportclub ontstaan in een jeugdwerking ingebed in de buurt, dat is ook een vorm van buurtsport. Als je kijkt naar wat Beerschot Vrienden Atletiek Club op het Kiel doet: dat is eigenlijk ook een vorm van buurtsport in de zin dat ze de buurtbewoners heel sterk bereiken en de buurt betrekken. Hoe breed of hoe eng ga je buurtsport definiëren? Persoonlijk ben ik geneigd om te zeggen: probeer het in deze fase zo breed mogelijk te houden, anders ga je een heleboel interessante initiatieven uit het oog verliezen. Dan ga je misschien het idee creëren dat je per se professionalisering nodig hebt en dat je geen nieuwe initiatieven kan ondernemen zonder die professionalisering. Dat is belangrijk, maar tegelijk moet je oppassen voor de valkuil dat initiatieven niet worden genomen omdat er geen professional is.

In de beginperiode werd vanuit buurtsport-initiatieven een bepaald aanbod opgebouwd

op plekken waar clubs niet actief waren. Enerzijds initiatieven gericht op het individu, zoals een bewegingsuurtje voor vrouwen. Anderzijds groepsactiviteiten die de potentie in zich dragen om meer te worden, bijvoorbeeld om uit te groeien tot een club. Het is belangrijk om die twee sporen te koesteren, op een plek waar er weinig is de transitie van buurtsportactiviteiten naar club te laten ontstaan. Bijvoorbeeld in Zelzate: een aantal gasten is bezig met boksen, en op een bepaald moment worden ze misschien wel een bokscub met een breder publiek. Aan de andere kant blijven bewegingsactiviteiten op wekelijkse basis belangrijk. Geef de twee sporen een plek.

Hoe breed of hoe eng ga je buurtsport definiëren?

Paquay: De regisseur is wel een lokale sportdienst. Als wij in het luik sportpromotie bepaalde evenementen faciliteren dan heeft dat zijn effect, maar beperkt. Ook voor ons is het soms vallen en opstaan. Zeker voor het bereiken van kansengroepen is er meer nodig. Voor- en natrajecten zijn noodzakelijk om mensen echt en langdurig aan het bewegen te krijgen. We zijn een nieuwe filosofie over sportpromotie aan het uitbouwen waarbij we het principe van 'doen doen' vooropstellen, en waarbij sportpromotionele acties met het lokale veld worden opgezet, waarbij we waakzaam moeten zijn dat ze geen *one-shot element* zijn, maar leiden tot structurele en duurzame sportbeoefening. Ook buurtsport moet opletten dat positieve effecten via activiteiten die een eerder tijdelijk karakter hebben niet verdwijnen nadat de activiteit wordt stopgezet. Dat zou zonde zijn.

Deduytsche: In mijn filosofie koester ik het idee dat er mensen zijn die een ondersteunende rol spelen en die zorgen dat een initiatief van de grond kan komen. Op

een bepaald moment moet je dat kunnen loslaten, zodat het zelfstandig kan verder bestaan. Het is duurzamer om in te zetten op initiatieven die kunnen uitgroeien tot een vereniging, tot een club, tot iets dat op zichzelf kan bestaan. Dan zit je terug in het verhaal van een 'sportclubondersteuner', waarbij hopelijk iemand als een buurtsportmedewerker een rol kan opnemen. Door de historiek van de laatste vijftien jaar wordt dit nog te weinig zo gezien, denk ik. Het blijft natuurlijk sterk afhankelijk van de invulling die een lokaal bestuur aan buurtsport geeft.

- 1 Haudenhuyse Rein, Nols Zeno, Coussée Filip, Theeboom Marc (2013) Wij sporten mee. Verkennend onderzoek naar de rol van sportclubs in het leven van maatschappelijk kwetsbare jongeren. Demos vzw, Brussel
  - 2 Poppe Tess, Wayenberg Ellen, De Rynck Filip (2013) Van uitvoeringsagent naar partner? De impact van het Planlastendecreet op de interbestuurlijke verhoudingen in Vlaanderen. Case lokaal sportbeleid. Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen Hogeschool Gent
  - 3 Het voeren van een beweeg- en sportbeleid met aandacht voor transversale samenwerking zodat kansengroepen gelijke kansen krijgen om actief te participeren in sport.
  - 4 De Follo-leerkracht (Flexibele leerkracht lichamelijke opvoeding) organiseert de naschoolse sport en probeert de brug te slaan tussen de gemeentelijke sportdiensten, de scholen en de sportclubs in zijn regio.
-

PHILIPPE PAQUAY / OVER DE INTERVIEWEE

Philippe Paquay is sinds februari 2014 administrateur-generaal van Bloso, het toekomstige agentschap Sport Vlaanderen. In 2016 fusioneert de afdeling Sport van het departement CJSM immers met Bloso.

JAN DEDUYTSCHÉ / OVER DE INTERVIEWEE

Jan Deduytsche is coördinator van Uit De Marge vzw, het steunpunt voor jeugdwerk en jeugwerkbeleid met kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties.